

УДК 796.011.5+343.97

Ковшаров Є.Ю.¹, Корж Н.Л.², Курта Є.О.³

¹ студ. гр. УФКС-121 НУ «Запорізька політехніка»

^{2,3} доц. НУ «Запорізька політехніка»

СПОРТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ПРАВОПОРУШЕННЯ: ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Сфера спорту є однією з найбільш динамічних, інноваційних та водночас конкурентних галузей сучасного суспільства, що активно розвивається як у професійному, так і в аматорському вимірі. Вона об'єднує широкий спектр суспільних відносин – від фізичної культури до великого бізнесу, медіа, міжнародної співпраці, а також правового регулювання. Саме останній аспект набуває все більшої актуальності в умовах зростаючої складності правових і етичних викликів, з якими стикаються учасники спортивного процесу. У цьому контексті постає необхідність чіткої та ефективної правової регламентації всіх складових спортивної діяльності. Тренувальний і змагальний процеси тісно пов'язані з високими фізичними, психологічними та емоційними навантаженнями, які, у свою чергу, можуть створювати ризики для фізичного та психічного здоров'я спортсменів. До того ж, спортивна діяльність за своєю природою передбачає певну ступінь ризику, що відрізняє її від інших видів людської активності. У зв'язку з цим юридична відповідальність тренерів, спортсменів, спортивних лікарів, представників адміністрації клубів, суддів та інших осіб, залучених до спортивної сфери, стає надзвичайно важливим елементом правової системи. Вона покликана визначити межі допустимої поведінки, забезпечити відповідальність за правопорушення та сприяти дотриманню принципів справедливості, чесності та безпеки в межах спортивної та змагальної діяльності. Суттєвим викликом для правозастосовчої практики є зростання кількості судових спорів у сфері спорту, які стосуються як цивільно-правових, так і адміністративних чи кримінальних правопорушень. Це, зокрема, питання, пов'язані з отриманням травм під час змагань, недотриманням спортивних правил і регламентів, фактами використання заборонених фармакологічних засобів (допінгу), порушеннями контрактних зобов'язань між спортсменами й клубами, а також етичними порушеннями, такими як дискримінація, насильство, конфлікти інтересів тощо. У цьому контексті виникає необхідність глибокого наукового вивчення особливостей юридичної відповідальності всіх учасників спортивного процесу – як безпосередніх (спортсмени, тренери, судді), так і опосередкованих (вболівальники, волонтери, представники медіа). Правова наука має розробити чіткі критерії розмежування відповідальності за правопорушення, що виникають у межах спортивної діяльності, та таких, що виходять за її межі, а також визначити особливості юрисдикції дисциплінарних органів

спортивних федерацій у порівнянні з державними судовими та правоохоронними структурами. Окрему увагу слід приділити аналізу міжнародного та національного законодавства, судової та адміністративної практики, а також етичних норм і кодексів, які регулюють відповідальність у спорті. Сучасна правова доктрина повинна забезпечити узгодженість норм спортивного, цивільного, адміністративного та кримінального права в контексті специфіки спортивної діяльності. Лише за таких умов можна досягти ефективного правового регулювання, що гарантуватиме захист прав і свобод усіх учасників спортивних відносин, сприятиме запобіганню конфліктам та підвищенню рівня правової культури у сфері спорту. Питання юридичної відповідальності в спорті є дискусійним і неоднозначним. З одного боку, немає жодної заборони для застосування чинних норм цивільного, адміністративного або кримінального законодавства у сфері спорту. З іншого боку, спорт є автономною сферою людської діяльності, а спортивні органи претендують на регулювання всіх відносин у сфері спорту, зокрема, й деліктних. Поряд з позитивними аспектами в розвитку спорту існує і низка правопорушень, які також потребують правового регулювання. Якщо, наприклад, окремо розглянути професійний спорт, а саме комерційний аспект спортивної діяльності, то відразу вбачаються такі проблеми, як: вживання допінгу, договірні матчі (маніпулювання результатами змагань), маніпулювання на тоталізаторі, порушення громадського порядку глядачами спортивних заходів та інші. Слід чітко розуміти, що правопорушення у сфері спорту розподіляються на такі, що вчинені у зв'язку із спортивною діяльністю, і такі, що не мають тісного зв'язку зі спортивною діяльністю. Відповідно, і кваліфікація таких діянь, і органи, уповноважені притягати до відповідальності за такі правопорушення, істотно відрізнятимуться. Наприклад, завдання шкоди одним спортсменом іншому під час гри істотним чином відрізняється від завдання такої ж шкоди одним вболівальником іншому під час спостереження за грою. Якщо в першому випадку справа буде розглянута дисциплінарними органами відповідної федерації, то в другому – правоохоронними органами на загальних підставах. При цьому, в першому випадку саме діяння буде кваліфіковане, як порушення правил гри, а в другому – ординарне адміністративне / кримінальне правопорушення.

Особливого значення набувають чіткі правила розмежування юридичної відповідальності і квазі-юридичної відповідальності за правопорушення у сфері спорту. Не меншого значення набувають питання розподілення компетенції державних судових і правоохоронних органів та уповноважених органів у сфері спорту щодо застосування заходів відповідальності до порушників. Дослідження цього питання сприятиме покращенню правового забезпечення спортивної діяльності, запобіганню конфліктам, що в свою чергу позитивно впливатиме на підвищення рівня безпеки у спорті.